

DÜŞÜK VE ORTA GELİRLİ ÜLKELERDE PARA, MALİYE VE DIŞ TİCARET POLİTİKALARININ SEFALET ENDEKSİ ÜZERİNE ETKİSİ

THE IMPACT OF MONETARY, FISCAL AND FOREIGN TRADE POLICIES ON THE MISERY INDEX IN LOW- AND MIDDLE-INCOME COUNTRIES

Hakkı ÇİFTÇİ

Doç.Dr., Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi., İktisat Bölümü,
atayurdu.1071@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2912-8051

Can TÜRGÜT

Arş. Gör. ,Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, İşletme
Fakültesi,Uluslararası Ticaret Ve Finansman Bölümü,Uluslararası Ticaret Anabilim Dalı,
ORCID ID: 0000-0002-62-12-8443, e:mail:cturgut@atu.etu.tr

Mehmet Salih OGLAKKAYA

Phd(c)-TÜBİTAK BİÇABA ORCID ID: 0000-0003-3512 3951
e-mail:mehmetalihoglakaya@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada 2002-2019 dönemi yıllık verileri kullanarak düşük ve orta gelir grubuna dahil 21 ülkede para, maliye ve dış ticaret politikalarının sefalet endeksi üzerine etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Söz konusu ülkeler Cezayir, Bangladeş, Butan, Bolivya, Mısır, Esvatini, Haiti, Honduras, Hindistan, Endonezya, Kenya, Kırgızistan, Lesoto, Nikaragua Nijerya, Filipinler, Sri Lanka, Tanzanya, Ukrayna, Vanuatu, ve Vietnam'dan oluşmaktadır. Başta ABD'de olmak üzere 1970'li yıllarda birçok ülkede enflasyon ve işsizlik yüksek seviyeye çıkmış, Arthur Okun bu iki değişkeni, toplamlarını kullanarak iktisadi hoşnutsuzluğun bir göstergesi olarak göstermiştir. Bu gösterge Sefalet Endeksi veya Hoşnutsuzluk Endeksi olarak bilinmektedir (Ekren vd. 2017: 5462). Aynı endeksi Robert Barro (1999) geliştirmiş ve enflasyon ve işsizliğe ek olarak reel GSYİH ile uzun dönem faiz oranlarını eklemiştir. Endeks daha sonra Hanke tarafından 2011 yılında değiştirilmiş ve uzun dönem faiz oranı yerine bankaların kredi faizlerini kullanmıştır (CATO, 2021). Çalışmamızda Hanke tarafından geliştirilen sefalet endeksi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Maliye Politikası, Para Politikası, Dış Ticaret Politikası

ABSTRACT

This study analyzes the impact of monetary, fiscal and foreign trade policies on the poverty index in 21 low- and middle-income countries using annual data for the period 2002-2019. These countries are Algeria, Bangladesh, Bhutan, Bolivia, Egypt, Eswatini, Haiti, Honduras, India, Indonesia, Kenya, Kyrgyzstan, Lesotho, Nicaragua, Nigeria, Philippines, Sri Lanka, Tanzania, Ukraine, Vanuatu, and Vietnam. In the 1970s, inflation and unemployment reached high levels in many countries, especially in the US, and Arthur Okun used these two variables as an indicator of economic discontent by using their sum. This indicator is known as the Misery Index or the Discontent Index (Ekren et al. 2017: 5462). Robert Barro (1999) developed the same index and added real GDP and long-term interest rates in addition to inflation and unemployment. The index was later modified by Hanke in 2011 and used bank lending rates instead of long-term interest rates (CATO, 2021). The misery index developed by Hanke is used in our study.

Keywords: Fiscal Policy, Money Policy, Foreign Trade Policy

1.GİRİŞ

Ekonomi politikaları; belirli ekonomik amaçlara ulaşmak için ekonomi araçlarının kullanılması olarak ifade edilebilir. Daha uzun bir anlam ile ifade edersek, ekonomi politikaları; önceden belirlenmiş olan iktisadi ve sosyal amaçları gerçekleştirmek için makro değişkenlere bilinçli olarak müdahale yapılmasıdır. Bu doğrultuda İktisat politikalarının en temel amaçlarından birisi, toplum refahını maksimize etme çabasıdır. Ancak; toplum refahı kavramı soyut bir kavram olduğu kadar toplumdan topluma farklılık gösterebilmektedir bu doğrultuda

ekonomi politikası, toplum yapısına göre farklılık göstereceği ifade edilmesi gereken önemli bir gerçektir. Bu yüzden ekonomi politikalarının uygulandığı ülkelerin yapısal özelliklerine göre yorumlanması gerekliliği ön planda tutulmalıdır (Aras,2011:6). Uygulanacak ekonomi politikalarının hedeflenen doğrultuda ilerlemesi için ülkeler arasındaki refah anlayışlarının farklı olmasına rağmen kullanılacak araçların aynı olması ekonomi politikasındaki araçların önemini ortaya koymaktadır. Aktif ekonomi politikalarında maliye politikası, para politikası ve dış ticaret politikası alt başlıklar olarak karşımıza çıkmakta ayrıca ekonomi politikasında arzu edilen bir başarının sağlanması için bu üç alt politika gruplarının dengeli bir şekilde kullanılması önem arz etmektedir. Ekonominin politika amaçlarından biri olan ekonomik büyümenin niteliksel ve niceliksel olarak yükselişinin sağlanması ile bu yükselişin sürdürülebilir olarak devam ettirilmesi hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler açısından temel politika amacıdır. Bu nedenle, günümüzde dahi gelişmekte olan ekonomilerde yüksek ekonomik büyüme hızının yakalanması cari açığın artması pahasına tercih edilmekte olup bunun en belirgin örneği ise Türkiye'dir (Işık, Bilgin, 2016, s.1758). İlave olarak, kapsayıcı büyüme finansal, mali, kurumsal ve bütünleştirici unsurları içermekte olup Gunnar Myrdal'a atıfla iktisadi faaliyette bulunanlar arasındaki ekonomik ve sosyal bariyerlerin yıkılmasını kapsayan sürecin tümü olarak tanımlanmaktadır (Balassa, 1961, s.1,2). 1929 Ekonomik Buhranından sonra ekonomik durgunluğun giderilmesi ve ekonomik büyümenin sağlanmasına yönelik keynesyen temelli para ve maliye politikalarının kullanılması önem kazanmış, sonrasında ise keynes temelli teorik çalışmalara Harrod ve Domar tarafından önemli katkılar yapılmıştır (Özel, 2012, s.64-65, İncekara ve Tatoğlu, 2008, s. 22-23). Hem neoklasik büyüme (solow) modeli hem de içsel büyüme modellerine göre sermaye birikimi ve teknoloji düzeyi kişi başına çıktıyı belirleyen iki temel belirleyicidir. Bu nedenle, bir ülkede kişi başına çıktı düzeyindeki artış ile o ülkedeki sermaye (fiziksel ve beşeri) birikim hızı ile teknolojik ilerleme hızı doğru orantılıdır (Ünsal, 2007, s. 286).

2.Para, Maliye ve Dış Ticaret Politikası

Küresel ekonomik krizlerin yıkıcı etkisiyle beraber ekonomide devlet müdahaleleri artık belirgin bir seçenek olarak iktisat politikalarında kendini göstermektedir. Bu doğrultuda maliye politikaları daha da önemli bir hale gelmiş devletin başta halkın refahını artırmak ve ekonomik krizlerin önüne geçmek için maliye politikaları önceki dönemlere göre daha fazla etkin kullanılmaya başlanmıştır. Maliye politikası kavramına ilişkin bugüne kadar birçok çok tanım kullanılmıştır. Bu konuda kullanılan tanımlamalarda görülen ortak nokta, devletin sahip olduğu vergi ve kamu harcaması gibi maliye politikası araçlarının ön plan çıkartılması ve bu araçların hedeflenen doğrultuda etkin bir şekilde kullanılmasıdır.(Demir,2019: 65. Maliye politikası, devletin sahip olduğu mali araçları, fiyat istikrarını, hedeflenebilir tam istihdamı, ekonomik büyümeyi, adil gelir ve servet dağılımını sağlamak amacıyla oluşturulan ayrıca konjonktürel dalgalanmalara karşı daha dirençli ve istikrarlı bir ekonomik yapıyı korumak veya oluşturmak için kullanılan politikalarıdır. Maliye Politikası devletin kamu giderleri, vergiler ve borçlanma şeklindeki mali araçlarıyla yaptığı tüm müdahaleleri kapsayan politikalar olarak da karşımıza çıkmaktadır.(Karagül,2011: 29). Piyasanın kendi başına etkinlik ve istikrarı sağlayamaması sonucunda maliye politikasına olan ihtiyaç kendini ortaya koymaktadır. Piyasaların etkin çalışmaması halinde ürünlerin üretimin aşamasının öncesinde sonrasında hatta üretim esnasında ciddi üretim sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Oluşan bu piyasa başarısızlığının temelinde üretimin yapılacağı ürünün erdemli mal, saf kamusal mal veya doğal tekel niteliğinde bir mal olması, yetersiz bilgi veya dışsallıklar gibi sebepler yatmaktadır. Devlet belirtilen bu piyasa başarısızlıklarını gidermek için önlemler almalı ilgili piyasa sorunlarını doğrudan veya dolaylı olarak piyasa müdahalesi ile sorunları çözüme kavuşturmalıdır.(Tüsün,2021: 27).

Modern anlamda maliye politikası Keynes ile birlikte doğduğu ifade edilebilir. Çünkü Keynes öncesinde Klasik iktisatçılar müdahaleyi sadece mali amaç olarak görürken Keynes,

sosyal ve siyasal amaçları olabileceğini de savunmuştur. Keynes “Para Faiz Ve İstihdam Genel Kuramı” isimli kitabında klasiklerin ileri sürdüğü görüşleri tartışarak ücretlerin düşme yönünde esnek olmaması ekonominin kendiliğinden ve sürekli olarak tam istihdam seviyesinde kalmasını önlediğini, dengenin tam istihdam seviyesine bağlı olmadığını savunmuştur. Bir ekonomide oluşan işsizlik, ücretlerin düşmesini ve hedeflenen tam istihdam seviyesine ulaşmayı engelleyecektir. Bundan dolayı ücretlerdeki düşüş toplam talebi azaltacaktır. Bu doğrultuda Keynesyen düşünce kamu harcamaları ve gelirlerinin toplam talep üzerindeki etkileri üzerine fazlaca yoğunlaşmış ve devlet müdahalesine dolaylı olarak da maliye politikasına büyük bir önem atfetmiştir.(Bututaki,2021: 38).Bu manada, uygulamaya alınacak olan ekonomi politikası hedeflerinin içinde bulunulan ekonomik ve toplumsal yapısı dikkate alınmalıdır.(Aras,2011: 16). Bu doğrultuda ilgili devletin piyasa müdahalesi gerekli olabilir. (Karagül,2011:9). Ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlanması, Kaynakların Tahsisi, Ekonomik istikrarın sağlanması, , Gelir ve servet dağılımında adalet, , Ödemeler bilançosunda dengenin sağlanması, Eğitim, sağlık, milli savunma gibi kamusal ve yarı kamusal malların sağlanması, Nüfus planlamasının yapılması, Çevresel tehdit oluşturacak uygulamaların vergilerle kontrol altına alınması gibi amaçları da yer almaktadır. (Gezer,2019: 53). Bir ekonomide istikrarı sağlamak için fiyatlar genel seviyesinde istikrarı sağlamak ve tam istihdam seviyesine ulaşmak önemlidir. Ancak bu iki amaç arasında bir çelişki yaşandığından bu iki hedef aynı anda gerçekleşmeyebilir. Bu doğrultuda devlet aktif müdahaleler doğrultusunda fiyat istikrarı ve tam istihdam düzeyinde optimum denge noktalarını hedeflemeli bu doğrultuda politikalar yapmalıdır. (Bututaki,2021: 27). Maliye politikaları ile toplam talep üzerinde hedeflenen ayarlamalar gerçekleştirilebilmektedir. (Gezer,2019: 68). Maliye politikası amaçlarına ulaşmada devlet bütçesi önemli ve etkili bir araçtır.(Tüsün,2021: 44), maliye politikası araçları ile ekonomideki toplam talebi kontrol etmektedir.(Bututaki,2021: 27) Para politikası; ekonomik büyüme, istihdam artışı ve fiyat istikrarı gibi hedeflere ulaşabilmek için paranın elde edilebilirliğini ve maliyetini etkilemeye yönelik olarak alınan kararları ifade etmekte olup;ekonomik değişkenlerin yönelimini belirlemekte ekonomi politikalarında değişkenler üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. (Kaplan,2019:3). Para politikası rejimlerine bir anlamda istikrar programları da demek mümkündür. (Çağlav,2014:3). Para miktarının ayarlanmasının beraberinde, ülke içinde kur hareketlerinin aşırı oynaklığının engellenmesi, dış ticaret açığı ve ödemeler bilançosu dengesinin sağlanması da hedeflenen para politikaları arasında yer almaktadır. (Teber,2018: 3). Başka bir görüşe göre para politikası, merkez bankalarının makroekonomik hedefleri gerçekleştirmek için parasal değişkenleri ve diğer finansal koşulları etkilemeye dayalı kararları içeren politikalar bütünü olarak da ifade edilebilir.(Öztürk,2021:6). Söz konusu ara amaçlar “Faiz Oranlarının Stabil Kalması” ve “Döviz Kuru Piyasalarının İstikrarı” olarak da ifade edilebilir.(Teber,2018: 8). Dolayısıyla, doğrudan araçlar müdahale içerirken, dolaylı araçlar piyasa endeksli araçlar olarak tanımlanabilir.(Ceylan,2010: 39). Özellikle sermaye kontrollerinin azalması veya kaldırılmasından sonraki dönemde doğrudan araçların etkinliğinin giderek kaybolmasına karşın, dolaylı araçların para politikası otoritelerine politika uygulamalarında daha büyük esneklik sağladığını ifade etmek gerekir(Çağlav,2014: 11). Para ve maliye politikalarının önemi kadar dış ticaret politikasında ekonomi polkalarında önemli bir araç olarak karşımıza çıkmakta ayrıca aktif ekonomi politikalarında önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu konu başlığı altında dış ticaretin tanımı ve dış ticaret politikasının amaçları ve araçlarına değinilecektir. Ticaret, malın veya hizmetin; para, mal veya başka bir hizmet karşısında el değiştirmesidir. Bu el değiştirme işlemi eğer uluslararası boyutta yapılıyorsa uluslararası ticaret veya dış ticaret olarak tanımlanır. (Akin,2018: 2). Dış ticaretin araçları: gümrük tarifeleri ve tarife dışı engeller olarak ifade edilebilir. Tarife dışı engeller ise miktar kısıtlamaları tarife benzeri faktörler görünmeyen engeller gönüllü ihracat kısıtlamaları ihracatın teşvik edilmesi bağlı ticaret (Doğan,2016: 54)

3. Sonuç

Bu çalışmada 2002-2019 dönemi yıllık verileri kullanarak düşük ve orta gelir grubuna dahil 21 ülkede para, maliye ve dış ticaret politikalarının sefalet endeksi üzerine etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Söz konusu ülkeler Cezayir, Bangladeş, Butan, Bolivya, Mısır, Esvatini, Haiti, Honduras, Hindistan, Endonezya, Kenya, Kırgızistan, Lesoto, Nikaragua Nijerya, Filipinler, Sri Lanka, Tanzanya, Ukrayna, Vanuatu, ve Vietnam'dan oluşmaktadır. Başta ABD'de olmak üzere 1970'li yıllarda birçok ülkede enflasyon ve işsizlik yüksek seviyeye çıkmış, Arthur Okun bu iki değişkeni, toplamlarını kullanarak iktisadi hoşnutsuzluğun bir göstergesi olarak göstermiştir. Bu gösterge Sefalet Endeksi veya Hoşnutsuzluk Endeksi olarak bilinmektedir (Ekren vd. 2017: 5462). Aynı endeksi Robert Barro (1999) geliştirmiş ve enflasyon ve işsizliğe ek olarak reel GSYİH ile uzun dönem faiz oranlarını eklemiştir. Endeks daha sonra Hanke tarafından 2011 yılında değiştirilmiş ve uzun dönem faiz oranı yerine bankaların kredi faizlerini kullanmıştır (CATO, 2021). Çalışmamızda Hanke tarafından geliştirilen sefalet endeksi kullanılmıştır. Endeksin gösterimi aşağıdaki gibidir:

$$MI = \pi + u - Y + i$$

(1)

“MI” Hanke tarafından geliştirilen Sefalet Endeksi’ni göstermektedir. Endeks “ π ” yıllık enflasyon, “ u ” toplam işsizlik oranı ve “ i ” bankaların kredi faizleri toplamından “ Y ” reel GSYİH büyüme oranının çıkarılmasıyla hesaplanmaktadır. Endeks değerinin artması iktisadi sefaletin veya hoşnutsuzluğun arttığı, tersi durumun ise sefaletin azalması anlamına gelmektedir.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Gözlem Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
MISERY	378	25.11272	12.28498	-4.8071	89.10664
MS	378	14.89243	10.27057	-18.6535	87.76134
LNGOV	377	22.31203	1.844558	18.19882	26.42224
TRADE	373	77.36422	37.88605	20.72252	211.4998
LABOR	378	78.2541	7.627336	57.85	90.74
POLITICSTAB	378	-0.63257	0.791649	-2.21112	1.384696

Tablo 2 . Çalışmada Kullanılan Değişkenler ve Veri Kaynakları

DEĞİŞKENLER	TANIM	KAYNAK
MISERY	İşsizlik Oranı, Enflasyon Oranı, Bankaların Kredi Faizleri, Reel GSYİH Büyüme Oranı	Dünya Bankası
MS	Geniş para arzı büyüme oranı	Dünya Bankası

LNGOV	Kamu Harcamaları Logaritması (2015 Sabit Dünya Bankası Fiyatlarla ABD Doları Cinsinden)	Dünya Bankası
TRADE	Ticaret Serbestliği	Dünya Bankası
LABOR	İşgücüne Katılım Oranı (15-64 Yaş)	Dünya Bankası
POLITICSTAB	Politik İstikrar ve Şiddet/Terörün Yokluğu Endeksi	Dünya Bankası

Çalışmanın modeli ve analiz sonuçlarına yer verilmiştir. 21 düşük ve orta gelir grubu ülkesini ve 2002-2019 yıllarını kapsayan dönemi analiz etmek için oluşturulan panel veri modelinin denklemi aşağıda gösterilmiştir.

$$MISERY_{it} = \beta_0 + \beta_1 MS_{it} + \beta_2 LNGOV_{it} + \beta_3 TRADE_{it} + \beta_4 LABOR_{it} + \beta_5 POLITICSTAB_{it} + u_{it}$$

$$i=1, \dots, 18; \quad t=1, \dots, 21 \quad (2)$$

Tablo 3 Değişkenler Arasındaki Korelasyon Matrisi

Değişken	MISERY	MS	LNGOV	TRADE	LABOR	POLITICSTAB
MISERY	1					
MS	0.0284	1				
LNGOV	-0.112	0.0887	1			
TRADE	0.0633	0.033	-0.4252	1		
LABOR	-0.4399	-0.0281	0.1213	0.0433	1	
POLITICSTAB	-0.2985	-0.06	-0.6279	0.5405	0.1566	1

Tablo 4. Model için VIF testi sonuçları

Değişken	VIF Değeri	1/VIF Değeri
MS	2.12	0.472642
LNGOV	1.84	0.544109
TRADE	1.45	0.690334
LABOR	1.12	0.894372
POLITICSTAB	1.02	0.983059
Ortalama VIF değeri	1.51	

VIF değeri en yüksek değişken geniş para arzı büyüme oranı değişkenidir. Fakat tüm değişkenlere ait VIF değerleri 10'dan küçüktür. Dolayısıyla bağımlı değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı sorunu bulunmamaktadır.

Uygun Modelin Seçimi

Klasik model, sabit etkiler ve rassal etkiler modellerinden hangisinin uygun olduğunu test etmek için F testi, Breusch-Pagan LM Testi ve Hausman Testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına tablo 6 'da yer verilmiştir.

Tablo 5 F Testi, Breusch Pagan LM Testi Ve Hausman Testi Sonuçları

Testler	Test İstatistiği	Olasılık Değeri
F Testi	23.02	0.000
Breusch-Pagan LM Testi	831.32	0.000
Hausman Testi	4.15	0.5274

F testi Klasik model ile sabit etkiler modeli arasında seçim yapmak için uygulanmıştır. Bu testte verilerin birimlere göre değişip değişmediği test edilmektedir. Olasılık değeri 0,01 değerinden küçüktür. Bu yüzden ($H_0: \mu_i = 0$) "tüm birim etkiler sıfıra eşittir" hipotezi reddedilmektedir. Diğer bir ifadeyle veriler birimlere göre değişmektedir. Sonuç olarak klasik model uygun değildir.

Breusch-Pagan LM testi Klasik model ile rassal etkiler modeli arasında seçim yapmak için uygulanmıştır. Olasılık değer, 0,01 değerinden küçüktür. Dolayısıyla ($H_0: \sigma_u^2 = 0$) birim etkinin varyansı sıfıra eşittir." hipotezi reddedilmektedir. Rassal etkiler modeli klasik modele tercih edilmektedir.

Tablo 6' da yer alan Hausman testi sonuçlarına göre " H_0 : Açıklayıcı değişkenler ile birim (zaman) etkiler arasında korelasyon vardır." hipotezi reddedilememektedir. Analiz için sabit etkiler ve rassal etkiler modelleri uygun olsa da rassal etkiler tahmincisi daha etkindir. Dolayısıyla rassal etkiler modeli sabit modeline tercih edilmektedir. Sonuç olarak rassal etkiler modeli modeller arasında en uygun olanıdır.

Temel Varsayımların Test Edilmesi

Tablo 6 Değişen varyans ve Otokorelasyon Testleri Sonuçları

Testler	Test İstatistiği	Olasılık Değeri
Levene, Brown ve Forsythe Testi	W0= 3.8461404	Pr > F = 0.00000011
	W50 = 2.3870461	Pr > F = 0.00083419
	W10 = 2.9530041)	Pr > F = 0.00002946
Bhargava vd. Durbin Watson Testi	1.3663484	
Baltagi-Wu Testi	1.4736425	

Tabloda rassal etkiler modelinde değişen varyansın test edilmesinde kullanılan Levene, Brown ve Forsythe testi sonuçları yer almaktadır. Buna göre Levene, Brown ve Forsythe

istatistikleri (W0, W50, W10) (20,351) serbestlik dereceli Snedecor F tablosu ile karşılaştırılarak "H₀: birimlerin varyansları eşittir" şeklinde kurulan hipotezi reddedilmiştir (Tatoğlu, 2016: 236). Modelde birimlerin varyanslarının eşit olmadığı yani değişen varyans sorunu olduğu anlaşılmaktadır.

Rassal etikler modeli için otokorelasyon problemi için Bhargava, Franzini ve Narendranathan'ın Durbin Watson Testi ile Baltagi-Wu'nun (1999) en iyi değişmez Testi uygulanmıştır. İstatistik değerlerinin 2'den küçük olması nedeniyle H₀: "Hata terimleri arasında korelasyon bulunmamaktadır." hipotezi reddedilmektedir. Sonuç olarak hata terimleri arasında korelasyon bulunmaktadır.

Panel veri temel varsayım testleri sonuçlarına göre modelde değişen varyans ve otokorelasyon sorunları bulunmuştur. Söz konusu sorunların varlığında Arellano (1987), Froot (1989) ve Rogers (1993) rassal etkiler tahmincisi ile tahmin edilen modelde söz konusu sorunlar olması durumunda dahi dirençli tahminciler elde edilmektedir. Tahmin sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 7. Arellano, Froot ve Rogers Dirençli Hata Tahmincisi Sonuçları

MISERY	Katsayı	Standart Hata	t	P>t
Gözlem Sayısı	372			
Ülke Sayısı	21			
R ²	0.34			
MS	-0.054	0.0498	-1.1	0.27
LNGOV	-3.026	0.864	-3.5	0.000***
TRADE	0.049	0.032	1.54	0.123
LABOR	-0.574	0.141	-4.05	0.000***
POLITICSTAB	-7.669	1.105	-6.94	0.000***
SABİT TERİM	129.504	23.99785	5.4	0.000***

Arellano, Froot ve Rogers dirençli hata tahmincisinden elde edilen sonuçlara göre para arzı büyümesi ve dışa açıklığın sefalet endeksi üzerinde bir etkisi yokken, kamu harcamaları, işgücüne katılım oranı ve politik istikrar değişkenleri %1 anlamlılık seviyesinde sefalet endeksini olumsuz yönde etkilemektedir. Kamu harcamalarındaki %1'lik bir artış sefalet endeksini yaklaşık olarak 0,3 birim azaltırken, işgücüne katılım oranındaki bir birimlik artış sefalet endeksini yaklaşık olarak 0,57 birim azaltmaktadır. Politik istikrar ve şiddetin/terörün yokluğu endeksinde bir birimlik artış sefalet endeksini yaklaşık olarak 7,66 birim azaltmaktadır.

Çalışmada Dünya Bankası tarafından sınıflandırılmış düşük ve orta gelirli ülke grubuna dahil olan 21 ülkede, para, maliye ve dış ticaret politikalarının sefalet endeksi üzerine etkisi incelenmiştir. Analiz 2002-2019 dönemini kapsayan yıllık veriler ile panel veri yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Para ve dış ticaret politikalarının sefalet endeksi üzerinde anlamlı bir etkisi bulunamazken, kamu harcamalarındaki artışın sefalet endeksini azalttığı

sonucuna ulaşılmıştır. Kontrol değişken olarak kullanılan ve dünya yönetişim göstergeleri arasında yer alan politik istikrar ve şiddetin/terörün yokluğu endeksi -2,5 ile + 2,5 değerleri arasında yer almaktadır. Endeksin 1 birim artışı büyük bir yapısal değişimin varlığını gerektirmektedir. Düşük ve orta gelirli ülkelerde iktisat politikalarının öneminden ziyade ülkelerde politik istikrarın hâkim olduğu, hükümet veya terör kaynaklı şiddetin yaşanmadığı bir güven ortamının sağlanması durumunda söz konusu ülkelerde makroekonomik ortamın iyileşeceği yönünde bir beklentide bulunmaktayız. Güven ortamının ve politik istikrarın sağlanması durumunda iktisat politikalarının etkinliğinin de artacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

AKIN, H.(2018), Dış Ticarete Alternatif Para Kazanma Yolları, 5. Baskı, İstanbul Elma Yayınları

Aras M. F.(2011). Maliye Politikası Kurallarının Etkinliği Seçilmiş OECD Ülkeleri Ve Türkiye Uygulamaları, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans Tezi, Kütahya

Arellano, M. (1987). “Practitioners Corner: Computing Robust Standard Errors for Within-Groups Estimators”. Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 49(4): 431-434. Estimators”. Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 49(4): 431-434.

Baltagi, B. H., and Wu, P. X. (1999). Unequally spaced panel data regressions with AR (1) disturbances. *Econometric Theory*, 814-823.

Balassa, B. (1961). Towards a Theory of Economic Integration. *Kyklos*, Vol 14, Issue 1.

Barro, R. J. (1999). Reagan vs. Clinton: Who’s the economic champ. *Business Week*, 22(5).

Bilgin, O. Işık, H.B. (2016). Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi Türkiye Örneği, Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi Cilt: 5, Sayı: 7.

Bututaki M.(2021), Küresel Krizlerle Mücadelede Maliye Politikasının Rolü Türkiye’de 2000 Sonrası Döneme Yönelik Bir İnceleme, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kars

CATO, 2021, Erişim: <https://www.cato.org/commentary/hankes-2020-misery-index-whosmiserable-whos-happy>

Çağlav E. D.(2014), Para Politikasının Etkinliği Çerçevesinde Türkiye’deki Para Politikası Uygulamaları 1990-2012, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi Ankara

Ceylan E.(2010) Para Politikası Maçları Türkiye’de 1980 Sonrası İzlenen Para Politikası Uygulamaları Ve 2000 Yılı Sonrası Türk Dış Ticaretindeki Gelişmeler, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

Demir B.(2019) Krizlerin Önlenmesinde Maliye Politikasının Rolü, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas

DOĞAN S.(2016), Uluslararası İktisat I, http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/disticaret_ue/uluslararasiiktisati.pdf, Erişim Tarihi: (15.04.2020)

Froot, K. A. (1989). “Consistent Covariance Matrix Estimation With Cross-Sectional Dependence and Heteroskedasticity in Financial Data”. *The Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 24(3): 333-355.

- Gezer T.(2019), Maliye Politikasının Tüketici Güven Endeksi Üzerindeki Etkisi; Türkiye Uygulaması, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kütahya
- İncekara, Ahmet, TATOĞLU, Y. Ferda (2008). Türkiye Ekonomisinde Son Yıllarda Yaşanan Yüksek Oranlı Büyüme Rakamlarının İç Piyasa Üzerindeki Etkileri, İstanbul, İstanbul Ticaret Odası, Türkiye Ekonomisi Yayınları, Yayın No: 2008-56.Kaplan H. F.(2019)Türkiye’de Para Politikası Şoklarının Asimetrik Etkileri, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya
- Karagül H.Z.(2011) Maliye Politikası Araçlarının Dönemsel Etkinliği IMF Politikaları Çerçevesinde Türkiye Deneyimi 2000-2008 Analizi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Özel, H. Alp. (2012). Ekonomik Büyümenin Teorik Temelleri, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi H. A. Özel, Cilt: 2, Sayı: 1.Öztürk N.(2021)Para Politikasında Yeni Yaklaşımlar Ve Finansal Kesim İle Etkileşimi, İstanbul Ticaret Enstitüsü, Finans Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul
- Rogers, W. H. (1993). “Regression Standard Errors in Clustered Samples”. Stata Technical Bulletin, 13, 19-23.
- Tatoğlu, F. Y. (2016). Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı, 3. Baskı . *Ankara: Beta Yayıncılık*.
- Tüsün M. G.(2021)Maliye Polimasının Gelir Dağılımına Etkisi OECD Ülkeleri Üzerine Bir Araştırma, Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ
- Teber H.(2018)Geleneksel Olmayan Para Politikası Araçları Ve Türkiye, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana
- Ünsal, E. M. (2007). İktisadi Büyüme. Ankara: İmaj Yayınevi.